

Klimatski činioci (zapis u sveske)

- Na klimu Zemlje utiču klimatski činioci ili faktori.
- U klimatske činioce ili faktore spadaju:
 1. **Udaljenost od ekvatora** (osnovni klimatski faktor) – oblasti koje se nalaze oko ekvatora su najtoplije iz razloga što tu Sunčevi zraci padaju pod pravim uglom. Od ekvatora prema polovima, upadni ugao Sunčevih zraka se smanjuje, pa je i temperatura vazduha niža.
 2. **Raspored kopna i mora** – kopno se brže zagreva i brže hladi od okeana i mora.
 3. **Reljef** – na svakih 100 m nadmorske visine temperatura opada za $0,6^{\circ}\text{C}$.
 4. **Morske struje** (još ih nismo učili, tek treba da ih naučimo) – horinzotalna kretanja morske vode ili reke bez obala.
 5. **Vegetacija** – ublažava klimu određene oblasti
 6. Ljudska delatnost

Osnovni tipovi klime (zapis u sveske)

- Na Zemlji su se izdvojili sledeći tipovi klime:
 1. Ekvatorijalna – zastupljena oko ekvatora (Južna Amerika, Afrika i ostrva Malaskog arhipelaga). Jedno godišnje doba (leto), jer su temperature vazduha visoke i ujednačene i obilne padavine.
 2. Tropska ili savanska – zastupljena je u oblastima severno i južno od pojasa ekvatorijalne klime. Izdvajaju se dva perioda ili godišnja doba (kišni ili letnji i sušni ili zimski period).
 3. Monsunska klima – zastupljena u Južnoj Aziji (Indija) i Jugoistočnoj Aziji. Postoje dva monsuna ili perioda:

- A) Letnji monsun (duva sa mora prema kopnu i donosi vlažno vreme)
 - B) Zimski monsun (duva sa kopna prema moru i donosi suvo vreme)
4. **Pustinjska klima** – zastupljena u žarkom toplotnom pojasu i u umerenom pojasu. Mala količina padavina (npr., u pustinji Sahari na svakih 3-5 godina padne kiša, a pustinja Atakama je najsušnoja pustinja na svetu, kiša padne na svakih 20-30 godina), i velike razlike u temperaturi između obdanice i noći.
 5. **Sredozemna klima** – zastupljena je za obale Evrope, Afrike i Azije koje izlaze na Sredozemno more (duga i topla leta i kratke, blage i kišovite zime)
 6. **Suptropska vlažna klima** – zime blage, sneg je retka pojava, leti toplo sa padavinama. Zastupljena je na istočnim obalama (Kina, Južna Amerika, Australija)
 7. **Umerena klima** – zastupljena je u umerenim toplotnim pojasevima. Odlikuju je 4 godišnja doba (proleće, leto, jesen i zima). Postoje dva tipa umerene klime, a to su:
 - a) **Okeanska** – leta su pro hladna, zime blage, a padavine su ravnomerno raspoređene u svim godišnjim dobima. Ovaj tip klime je pod uticajem toplih morskih struja i zapadnih vetrova.
 - b) **Kontinentalna** – topla leta, hladne zime.
 8. **Subpolarna klima** – zastupljena u oblastima oko polarnika. Zime su duge i hladne, a leta su kratka i sveža. Količina padavina je mala.
 9. **Polarna klima** – zastupljena na Arktiku i Antarktiku. Temperature su stalno niske.

10. **Planinska klima** – zastupljena na planinama, odnosno u žarkom toplotnom pojasu na nadmorskim visinama iznad 4000 m, a u umerenom toplotnom pojasu na visini iznad 2000 m. Leta su sveža i kratka, a zime duge i snežne.